

Asesiad Effaith Cydraddoldeb

Gweler y daflen *Sut i Wneud Asesiad Effaith Cydraddoldeb* am gymorth i lenwi'r ffurflen yma. Mae croeso hefyd i chi gysylltu gyda Delyth Williams, Swyddog Polisi a Chydraddoldeb ar est 32708, neu DelythGadlysWilliams@gwynedd.llyw.cymru, am gymorth pellach.

Mae'n ofynnol i'r Cyngor (dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010) i ystyried yr effaith fydd newid mewn unrhyw bolisi neu weithdrefn (neu greu polisi neu weithdrefn o'r newydd), yn ei gael ar bobl hefo nodweddion cydraddoldeb gwarchoddedig. Mae gan y Cyngor hefyd ddyletswyddau cyffredinol ychwanegol i sicrhau tegwch a meithrin perthnasau da. Rhaid felly gwneud Asesiad Effaith Cydraddoldeb amserol cyn gwneud penderfyniad ar unrhyw newid perthnasol (h.y. sy'n cael effaith ar bobl hefo nodwedd gwarchoddedig).

I Manylion

I.1 Beth yw enw'r polisi / gwasanaeth dan sylw?

Grant Cymorth Tai

I.2 Beth ydi pwrpas y polisi/gwasanaeth sy'n cael ei greu neu ei newid? Pa newidiadau sy'n cael eu hystyried?

Defnyddir y Grant Cymorth Tai (GCT) i ymateb i'r argyfwng cynyddol yn y maes tai yng Ngwynedd a chael gwared o anghydraddoldeb. Mae'r GCT yn cyfrannu at gyrraedd nod y Strategaeth Gweithredu Tai, sef bod:

- Neb yn ddigartref yng Ngwynedd
- Tai cymdeithasol ar gael i bawb sydd eu hangen
- Cartref pawb yng Ngwynedd yn fforddiadwy iddynt
- Tai Gwynedd yn llesol i'r amgylchedd
- Cartrefi yn cael dylanwad cadarnhaol ar iechyd a llesiant pobl Gwynedd.

Mae'r GTC yn rhan o raglen Llywodraeth Cymru a gynigir grantiau i:

- alluogi ymyrraeth cynnar i gefnogi gweithgarwch sy'n atal pobl rhag digartrefedd
- sefydlogi sefyllfa pobl o ran tai
- gynorthwyo pobl a allai fynd yn ddigartref i ddod o hyd i lety a'i gadw.

Mae'r cadarnhad o'r dyraniad ar gyfer y flwyddyn ariannol 2021/22 yn cynnwys cynnydd yn y grant, ac felly bydd angen sicrhau fod trefniadau'r GCT yn arwain at y gefnogaeth orau posib i'r digartref yng Ngwynedd. Er, dylid nodi nad yw'r Grant Cymorth Tai yn ariannu'r ddyletswydd statudol yr Awdurdod i atal digartrefedd.

I.3 Pwy sy'n gyfrifol am yr asesiad yma?

Dafydd Gibbard, Pennaeth Tai ac Eiddo

I.4 Pryd wnaethoch chi gychwyn yr asesiad? Pa fersiwn yw hwn?

30/03/2021– fersiwn cyntaf

2) Gweithredu

2.1 Pwy yw'r partneriaid fydd yn rhaid gweithio hefo nhw i wneud yr asesiad yma?

Staff Adran Tai ac Eiddo
Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant
Cymdeithasau Tai o fewn Gwynedd
Pwyllgor Craffu Gofal

2.2 Pa gamau ydych chi wedi ei gymryd i ymgysylltu gyda pobl hefo nodweddion gwarchoddedig?

Cyrhaeddodd y cadarnhad ynglyn â'r ychwanegiad yn y dyraniad oddi wrth y Llywodraeth yn hwyr ac felly ni chafwyd llawer o amser i gyflwyno'r cais GCT diwygiedig. Fodd bynnag, cynhaliwyd ymgynghoriad brys gyda'r holl ddarparwyr allanol sydd ar hyn o bryd yn darparu cefnogaeth i'r digartref dan faner y Grant Cefnogaeth Tai. Gofynnwyd iddynt am gynlluniau posibl oedd yn cyd-fynd a blaenoriaethau'r Grant a'r Cyngor ill dau. Roedd hyn yn adeiladu ar gasgliadau y broses ymgysylltu a ddigwyddodd ar gyfer datblygu'r Strategaeth Gweithredu Tai 2021-2026.

2.3 Beth oedd canlyniad yr ymgysylltu?

- Derbyniwyd sawl ymateb gan nifer o ddarparwyr yn amlinellu elfennau o'r gwasanaeth roeddent yn eu cynnig a sut byddai'r arian yn cyfrannu tuag at gryfhau'r ddarpariaeth.
- Ystyriwyd y sylwadau a dderbyniwyd yn llawn cyn cadarnhau a dychwelyd cynllun gwario'r Awdurdod gan ymgorffori rhai agweddau ar gyfer y cynlluniau presennol.
- Roedd yr ymarferiad hefyd yn ddefnyddiol i adnabod cynlluniau wrth gefn a gwasanaethau ychwanegol a allai fod yn rhan o'r Rhaglen ar gyfer y dyfodol.

2.4 Ar sail pa dystiolaeth arall ydych chi'n gweithredu?

- Mae'r lefelau digartrefedd wedi bod yn cynyddu yn raddol ers 2014 ond eleni, mae'r nifer digartref wedi codi yn sylweddol nes bod y ffigwr yn agosáu at 950, sef cynnydd o 26% mewn un flwyddyn a 71% yn uwch nag oedd yn 2014.
- Mae effaith y pandemig presennol yn amlwg wedi cyfrannu at y gwaethygiad yn y sefyllfa bresennol. Un sgil effaith uniongyrchol sy'n deillio o hyn yw'r sefyllfa lle mae bellach oddeutu 94 o unigolion mewn llety gwely a brechwast o'i gymharu ag oddeutu 25 yr adeg yma y llynedd.
- Rydym hefyd wedi gorfod chwilio am opsiynau i gynyddu ein stoc o dai dros dro a bellach mae oddeutu 95 mewn defnydd gennym.

- Mae'r ddwy hostel ddigartref yn y Sir hefyd yn llawn ac mae cyfanswm o dros 200 o unigolion, cyplau a theuluoedd mewn llety dros dro yng Ngwynedd ar hyn o bryd.

2.5 Oes yna unrhyw flychau yn y dystiolaeth sydd angen ei gasglu?

Bydd unrhyw fylchau yn cael eu hadnabod yn ystod gweithredu'r Rhaglen ar gyfer 2021/22 trwy asesu a monitro'r cynlluniau unigol am unrhyw effaith ar gydraddoldeb.

3) Adnabod yr Effaith

3.1 Mae'n rhaid i'r Cyngor roi sylw dyledus i'r effaith fydd unrhyw newidiadau'n ei gael ar bobl hefo nodweddion cydraddoldeb isod. Beth yw'r effaith fydd y polisi neu wasanaeth newydd neu'r newidiadau arfaethedig yn ei gael ar bobl hefo'r nodweddion hyn? Mae croeso i chi chwianegu nodweddion eraill os ydych chi'n dymuno.

Nodweddion	Sut fath o effaith? *	Ym mha ffordd? Beth yw'r dystiolaeth?
Hil (gan gynnwys cenedligrwydd)	Positif	Mae'r Cynllun wedi adnabod fod 98% o bobl wedi cadarnhau ethnigrwydd fel Gwyn ac roedd 2% o bobl o grwpiau ethnig eraill. Yn ôl yr Asesiad Marchnad Dai Lleol mae tystiolaeth o fewn y Sector Rhentu Preifat fod rhai darpar denantiaid yn wynebu gwahaniaethu oherwydd eu bod yn dod o leiafrif ethnig. Bydd y gwasanaethau sy'n rhan o'r grant yn cymhorthi pob unigolyn sy'n gymwys am gymorth yn ol eu hanghenion unigol.
Yr iaith Gymraeg	Positif	Gall cynyddu'r nifer o'r rhai sy'n elwa o'r pecynnau cefnogaeth arfaethedig olygu fod mwy o bobl leol yn dewis neu yn gallu aros yng Ngwynedd. Bydd y buddsoddiad ychwanegol yn y Grant Cymorth Tai yn cefnogi polisi'r Cyngor i sicrhau bod gwasanaethau yn cael eu darparu yn iaith ddewisol yr unigolyn.
Anabledd	Positif	Mae nifer o rwystrau i blant ag oedolion anabl ddod o hyd i dy addas a fforddiadwy, gyda phrinder o dai sy'n hygyrch a digon hyblyg ar gyfer eu haddasu. Yn ogystal, mae pobl anabl yn fwy tebygol o fyw mewn tldi a phrofi amddifadedd difrifol nag eraill. Mae'r cymorth mai bobl gydag Anabledd Dysgu yn derbyn oddi wrth y gwasanaethau yn cyfrannu mewn ffordd bositif at wella ansawdd bywyd yr unigolyn ac yn lleihau'r pwysau ac yn ategu'r gefnogaeth a geir oddi wrth Gofal Cymdeithasol ac Iechyd. Mae'r canran o denantiaethau o dan fygythiad oherwydd materion iechyd meddwl ar gynydd yn flynyddol. Mae cefnogi tenantiaid i barhau yn eu cartrefi yn rhan hanfodol o'n strategaeth i atal digartrefedd. Os na ellir atal digartrefedd, yna bydd angen cynyddu ymhellach ein hopsiynau llety dros dro a darparu mwy o lety â chefnogaeth, sydd yn gostus. Bydd yr arian ychwanegol yn cyfrannu at sicrhau fod arbenigedd i gynorthwyo'r unigolion bregus hyn i osgoi colli eu tenantiaeth.
Rhyw	Positif	Bwriedir i'r buddsoddiad ychwanegol gael effaith gadarnhaol ar bob rhyw. Fodd bynnag, mae rhai cynlluniau penodol wedi eu hanelu i gwrdd ag anghenion gwahanol, gan gynnwys rhai heriau sy'n effeithio rhai nodweddion gwarchoddedig yn fwy na'u gilydd. Bydd y buddsoddiad ychwanegol yn cyfrannu at wasanaethau fydd yn sicrhau bod dioddefwyr cam-drin domestig a thrais rhywiol yn gallu cael mynediad i'r gefnogaeth maent eu hangen. Mae mwy o ferched (bron i 57%) yn derbyn cymorth o'r gwasanaethau o'i gymharu a dynion (43%).

Oedran	Positif	<p>Mae'r Grant Cymorth Tai yn ariannu gwasanaethau cefnogi sy'n ymwneud â thai i bobl dros 16 mlwydd oed . Bydd yr arian ychwanegol yn cynyddu'r nifer o unigolion bydd yn derbyn gwasanaethau ynghlwm a'r grant ac yn debygol o gael effaith positif ar eu sefyllfaoedd. Bydd pwyslais yn cael ei roi ar ddau grŵp benodol, sef pobl ifanc (16-24) a bobl dros 55.</p> <p>Mae tua 16% o bobl ifanc (16-24) yn derbyn cymorth o'r grant. Mae'r angen am eiddo er mwyn 'symud ymlaen', hyfforddiant ar gyfer byw'n annibynnol a delio gyda materion aml gefnogaeth, wedi'i adnabod fel blaenoriaeth a bydd prosiect penodol yn edrych i gymhorthi hyn ar gyfer grŵp oedran 16-24.</p> <p>Yn ogystal, mae tua 44% o bobl dros 55 yn derbyn cymorth o'r grant. Mae'r boblogaeth dros 80 yn cynyddu gyda nifer o'r tai hyn yn anaddas i'w galluogi i fyw'n annibynnol yn eu cartrefi.</p>
Cyfeiriadedd rhywiol	Dim wedi ei adnabod	<p>Nid oes unrhyw gynlluniau unigol yn ymwneud â'r nodweddion hyn. Fodd bynnag, bydd angen monitro cynlluniau unigol gan adnabod materion i'w hystyried ac os oes angen comisiynu cynlluniau ychwanegol.</p> <p>Yn rhanbarthol, mae trafodaethau yn mynd rhagddynt i ystyried yr angen am brosiectau Celcio, Lloches i Ddynion a phrosiect LGBTQ yn y Gogledd. Bydd unrhyw asesiad cydraddoldeb yn cael ei addasu yn ddiabynnol ar natur y sgysiau yn y Grŵp RHSCG.</p>
Crefydd neu gred (neu ddiffyg cred)	Dim wedi ei adnabod	
Ailbennu rhywedd	Dim wedi ei adnabod	
Beichiogrwydd a mamolaeth	Dim wedi ei adnabod	
Priodas a phartneriaeth sifil	Dim wedi ei adnabod	

3.2 Mae'n ddyletswydd ar y Cyngor dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 i gyfrannu'n bositif i gymdeithas decach trwy hybu cydraddoldeb a pherthynas dda yn ei weithgareddau ym meysydd oedran, rhyw, cyfeiriadedd rhywiol, crefydd, hil, trawsrywedd, anabledd a beichiogrwydd a mamolaeth. Mae'n rhaid i'r Cyngor roi sylw dyledus i'r ffordd mae unrhyw newid yn effeithio'r dyletswyddau yma.

Dyletswyddau Cyffredinol y Ddeddf Cydraddoldeb	A yw'n cael effaith?*	Ym mha ffordd? Beth yw'r dystiolaeth?
Cael gwared â cham-wahaniaethu anghyfreithlon, aflonyddu ac erledigaeth	Ydi	<p>Mae tystiolaeth yn dangos fod 60% o bobl Gwynedd wedi eu priso allan o'r farchnad dai.</p> <p>Mae'r Grant Cymorth Tai yn cyfrannu at ymdrechion y Strategaeth Gweithredu Tai i ddarparu llety addas a cheisio cael gwared a chamwahaniaethu. Yn ogystal, mae'r Grant yn hyrwyddo cyfleoedd cyfartal drwy leihau rhwystrau sy'n atal pobl Gwynedd rhag byw mewn llety sy'n cwrdd â'u hanghenion. Bydd y buddsoddiad ychwanegol yn codi'r nifer o bobl a fydd yn elwa o'r Grant.</p>
Hyrwyddo cyfleoedd cyfartal	Ydi	

Meithrin perthnasau da	Ydi	Mae'r Grant Cymorth Tai yn cynnig gwasanaethau mewn partneriaeth sy'n anelu cyrraedd pobl mewn gwir angen. Bydd yr arian ychwanegol yn ehangu'r cyfleoedd i hysbysu'r gwasanaethau ac yn edrych i feithrin perthynas dda wrth ymgynghori â phobl.
Dyletswydd Economaidd Gymdeithasol	Ydi	Mae'r Grant Cymorth Tai yn targedu rheini sy'n wynebu anfantais economaidd-gymdeithasol drwy gynllunio i'w cynorthwyo i ddod o hyd i lety a'i gadw. Bydd y buddsoddiad ychwanegol yn cyfrannu'n uniongyrchol at godi'r nifer o bobl a fydd yn elwa o'r gwasanaethau a gynigir o dan y Grant

4) Dadansoddi'r canlyniadau

4.1 Ydi'r polisi felly'n debygol o gael effaith sylweddol, bositif ar unrhyw un o'r nodweddion cydraddoldeb neu'r Ddyletswydd Gyffredinol? Beth yw'r rheswm am hyn?

Ydi. Mae'r rhaglen yn cynorthwyo dros 2,000 o bobl bob blwyddyn yng Ngwynedd i fyw'n annibynnol. Bydd y ddyraniad ychwanegol yn cymhorthi'r darparwyr a swyddogion Gwynedd i gynyddu'r cymorth sydd ar gael i unigolion sy'n cyflwyno eu hunain yn ddigartref neu all fod yn ddigartref. Bydd y trefniadau sydd yn cael eu hargymell yn chwyddo maint y tîm cefnogaeth fewnol yn sylweddol gyda'r nod o anelu at un swyddog yn cefnogi oddeutu 25 o unigolion bregus yn hytrach na'r 1:60 presennol. Mae'r arian ychwanegol gan y Llywodraeth yn rhoi'r cyfle i ni roi trefniadau cefnogaeth briodol mewn lle i ymateb i'r her cynyddol yn y maes.

4.2 Ydi'r polisi felly'n debygol o gael effaith sylweddol, negyddol ar unrhyw un o'r nodweddion cydraddoldeb neu'r Ddyletswydd Gyffredinol? Beth yw'r rheswm am hyn?

Nid ydym yn rhagweld unrhyw effaith negyddol ond fel rhan o waith swyddogion y Cyngor byddwn yn monitro y cynlluniau perthnasol yn gyson ac yn paratoi adroddiadau blynyddol i Lywodraeth Cymru.

4.3 Beth ddylid ei wneud?

Dewiswch un o'r canlynol:

Parhau gyda'r polisi / gwasanaeth gan ei fod yn gadarn	X
Addasu'r polisi i ddileu unrhyw rwystrau	
Atal a dileu'r polisi gan fod yr effeithiau niweidiol yn rhy fawr	
Parhau a'r polisi oherwydd gellir cyfiawnhau unrhyw effaith niweidiol	

4.4 Os yn parhau hefo'r cynllun, pa gamau fyddwch chi'n cymryd i leihau neu liniaru unrhyw effeithiau negyddol?

Mae trefniadau cadarn eisoes mewn lle i fonitro'r deilliannau mae'r cynlluniau a'r gwasanaethau penodol yn eu cyrraedd. Bydd ymgynghori parhaus yn mynd rhagddo gyda'r darparwyr i sicrhau bod y cynllun yn parhau i gynorthwyo i wasanaethu defnyddwyr, i adnabod ac i liniaru unrhyw effeithiau negyddol a fydd yn cael eu hadnabod gan y Cyngor neu'r darparwyr yn sgil y buddsoddiad ychwanegol.

4.5 Os nad ydych yn gweithredu ymhellach i ddileu neu leihau effeithiau negyddol, esboniwch pam yma.

Amherthnasol

5) Monitro

5.1 Pa gamau fyddwch chi'n gymryd i fonitro effaith ac effeithiolrwydd y polisi neu wasanaeth (cynllun gweithredu)?

Yn ôl amodau'r grant, mae'n ofynnol fod Awdurdodau Lleol yn sicrhau eu bod yn adolygu ac yn monitro pob contract sy'n gysylltiedig â'r Grant Cymorth Tai. Dylid trefnu hyn yn rheolaidd, o leiaf yn flynyddol, er mwyn sicrhau cydymffurfiaeth â thelerau ac amodau'r Grant, gan ddefnyddio dull gweithredu ar sail risg. Yn ychwanegol, bydd angen i'r Cyngor i adolygu'n gyson er sicrhau bod y cynlluniau yn cyd-fynd â nod strategol y Cyngor ar gyfer y maes digartrefedd.